

DE PUNTJES OP DE

VAN HET PRACT
HUMAN

SCH
SME

JANUARI 1957

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

DE PUNTIES OF DE

WET VAN 1874

DE PUNTIES OF DE

WET VAN 1874

WET VAN 1874

DE PUNTIES OF DE

WET VAN 1874

DE PUNTIES OF DE

WET VAN 1874

1874

Een apart stuk werk.

In een viertal plaatsen in ons land, te weten, Amsterdam, Haarlem, Utrecht en Eindhoven, bestaan humanistische bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden.

Ongeveer 5 jaar geleden riepen de hoofdbesturen van Humanitas en Humanistisch Verbond tezamen een landelijke Stichting in het leven, die de totstandkoming van dergelijke Bureaux bevordert en wier taak het is de groei en de ontwikkeling van deze Bureaux te volgen en te steunen.

Het werk dat daar verricht wordt is nieuw werk en aspecten van maatschappelijk werk, geestelijke volksgezondheid en ook van geestelijke verzorging zijn erin te vinden. In toenemende mate zullen de raadslieden van het Verbond, in welke tak van werk zij ook bezig zijn, er mee in aanraking komen.

Daarom is de redactie verheugd van de hand van Mevrouw E. Vrind-van Praag, psychiatrisch sociaal werkster aan het Amsterdamse Bureau, het volgende artikel te kunnen plaatsen, dat een inzicht geeft in opzet en werkwijze van deze Bureaux.

-0-

De Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden.

Werkterrein.

De naam maakt eigenlijk weinig duidelijk over de werkzaamheden van deze bureaux. Welke moeilijkheden van een mens behoren niet óf tot de levens- óf tot de gezinsmoeilijkheden? En hoewel het waar is, dat deze bureaux minder afgebakend zijn dan b.v. de medisch opvoedkundige bureaux of de consultatiebureaux voor alcoholisten, het is toch niet de bedoeling dat zij elke levensmoeilijkheid tot hun werkterrein rekenen. Als een volwassene lijdt aan epileptische aanvallen of angsttoestanden, dan moet zo iemand verwezen worden naar de psychiater en niet naar het Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden (verder te noemen L.M.Bureau). Als iemand moeilijkheden heeft met sociale zaken over zijn uitkering, dan kan hij zich wenden tot een instelling voor algemeen maatschappelijke zorg. Wil men weten, welke handelingen gronden tot echtscheiding opleveren, dan wende men zich tot een advocaat. En wil men weten of bepaalde levensopvattingen kloppen met door het Humanistisch Verbond ingenomen standpunten, dan wende men zich tot de geestelijk raadsman.

Als men met bovengenoemde problemen bij onze bureaux aanklopt, dan is men óf niet voldoende op de hoogte van de functie van ons bureau (en dient verwezen te worden) óf men bedoelt eigenlijk iets anders te vragen. Als men met puur juridische vragen over echtscheiding bij onze bureaux komt, dan steekt daar b.v. meestal meer achter. Het is immers wijd verbreid bekend, dat men voor dergelijke kwesties naar de jurist moet. Als men zich toch tot ons wendt, komt dat vaak doordat men eigenlijk niet met zichzelf eens is of men wel of niet tot echtscheiding wil overgaan en dát probleem zou willen bespreken. En dan is men bij ons aan het goede adres.

Want bij alle onbepaaldheid, die er aan het werkterrein van de L.M. Bureaux mag kleven, dat de huwelijksmoeilijkheden daar thuis horen, staat wel vast. En tegelijk hiermee vallen te noemen moeilijkheden in verband met verloving en ongehuwde staat.

Er is dan nog een grote groep problemen te noemen, waar de L.M.B. voor bedoeld zijn: de aanpassingsmoeilijkheden aan een nieuwe situatie. (Dus b.v. moeilijkheden na het overlijden van de huwelijkspartner, na echtscheiding, bij invaliditeit, na verhuizing). Daarnaast wendden mensen zich met talloze andere problemen tot deze bureaux, waarvan misschien nog speciaal te noemen valt de categorie: moeilijkheden van ouders met grote kinderen.

Praktische werkwijze.

Hoe gaat het in feite toe op deze bureaux? Over het algemeen meldt men zich aan op het spreekuur, dat gehouden wordt door een psychiatrisch sociale werkster. (Onder psychiatrisch sociale werkster wordt verstaan een sociaal werkster met diploma van de Nat. Federatie van M.O.B.x of van de voortgezette opleiding van de scholen voor maatschappelijk werk). Op het spreekuur proberen we in de eerste plaats een indruk te krijgen of men bij ons bureau aan het goede adres is. We zetten de werkwijze van het bureau uiteen en spreken over de betaling. Het is n.l. de bedoeling, dat iedereen per keer dat hij komt een bedrag betaalt, dat overeenkomstig het inkomen wordt vastgesteld (variërend tussen f.0.25 en f.10.-- per contact). Menen we, dat een geval bij ons bureau thuis hoort, dan proberen we in een paar gesprekken een beeld van het geheel te krijgen, waarna het op de stafvergadering besproken wordt. Van de staf maken deel uit behalve de sociale werksters de psychiater en de geestelijk raadsman. Deze beide laatsten hebben dus over het algemeen niet zelf contact met de cliënten, maar moeten uit de gegevens van de sociale werkster tot een beeld trachten te komen. De bedoeling van de stafvergadering is om (het is een groot woord, maar het geeft de bedoeling duidelijk weer) tot een psychiatrisch-sociale diagnose te komen; althans tot een voorlopige. Op grond daarvan wordt dan een plan gemaakt tot hulpverlening. Dat plan kan zijn een advies of een behandeling. Het advies kan inhouden een min of meer concrete raad of een verwijzing. Behandeling houdt in in een langer contact vooral door middel van het gesprek proberen de ander in staat te stellen op een andere wijze met z'n problemen om te springen of nog liever deze op te lossen. Afhankelijk van de problematiek van een geval wordt dit vaker of minder vaak weer in de stafvergadering besproken.

Richtlijnen van de Nat. Federatie.

Uit deze werkwijze is het ook mogelijk wat nader af te leiden op welk terrein deze bureaux zich bewegen. De door het Rijk en het Praeventiefonds gesubsidieerde bureaux volgen de richtlijnen die door de Nationale Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid voor deze bureaux zijn gegeven. (Hiertoe behoren algemene, protestantse, katholieke en humanistische bureaux. De katholieke bureaux werken tengevolge van hun voorgeschiedenis op een iets andere wijze dan de andere. -Bij hen wordt b.v. het spreekuur veelal gehouden door een huisarts. - In dit artikel is het meest aangehouden bij de praktijk van de humanistische bureaux). Die richtlijnen zeggen: het doel der bureaux is het op de hieronder aangegeven wijze verlenen van hulp ter individuele behandeling van moeilijkheden op het gebied van huwelijks- en gezinsleven of andere levensproblemen.

De nader aangegeven wijze bevat dan in de eerste plaats, dat de moeilijkheden een team-specialistische benadering vereisen. Bovendien scheiden de richtlijnen deze bureaux af van instellingen voor maatschappelijk werk, zielszorg en voor uitsluitend sexuologische voorlichting enerzijds, van voor- en nazorgbureaux en medisch psychotherapeutische instituten ander-

zijds. Tevens van medisch opvoedkundige bureaux en sociaal-medische consultatiebureaux voor alcoholisten.

Tot de team-leden moeten in elk geval behoren een psychiater en een psychiatrisch-sociaal werkster. Verder mogelijk zijn o.m. een psycholoog, een arts, een geestelijke.

Deze omschrijvingen beperken (of misschien kunnen we neutraler zeggen: bepalen) het werkterrein van de L.M.Bureaux. De mensen, die door ons geholpen kunnen worden, moeten begrijpen (of kunnen leren begrijpen), dat wij ze alleen kunnen helpen voor zover ze bij zichzelf willen nagaan, wat hun eigen aandeel in de situatie is en tot welke consequenties dat leidt. Dit is wellicht wat extreem geredeneerd, maar ter verduidelijking, dunkt me, heel bruikbaar. De moeilijkheid, waarvoor de sociale werksters komen te staan b.v. bij de huwelijksmoeilijkheden, is, dat de cliënten komen met veel meer oog voor de fouten en problemen van de partner dan voor de eigen moeilijkheden, met de verwachting, dat met magische krachten door het bureau de zaak wel in het reine gebracht zal worden. In plaats van die magie vindt men slechts een sociale werkster (die met heel wat minder magie omkleed is dan de arts of de geestelijk raadsman), die stelt, dat de eigen problematiek van de cliënt er ook wat mee te maken heeft en die bespreekt, dat betaling voor het werk van het bureau gevraagd wordt. Vele mensen kunnen toch wel inzien, dat deze vorm van hulpverlening mogelijkheden biedt. Maar dit geldt niet voor iedereen. Bovendien scheelt het veel of de mensen, die naar onze bureaux verwezen worden, door de verwijzers wat reëel ingelicht zijn. Iedereen vindt het gewoon bij rechtskundige advies-bureaux geld te betalen, maar als men het bij ons niet verwacht, werkt het vaak teleurstellend. Toch valt de zin van de betaling meestal goed duidelijk te maken en vindt men het prettiger niet liefdadig bedaan te worden, maar zelfstandig van diensten gebruik te kunnen maken.

Voor alle zekerheid mag nog wel vermeld worden, dat het feit, dat we trachten onze cliënten te confronteren met hun eigen problematiek natuurlijk niet betekent, dat we niet voldoende oog hebben voor de problematiek van de hele situatie en in huwelijksmoeilijkheden b.v. voor de moeilijkheden van de andere partner. In verschillende gevallen houdt het bureau contact met beide huwelijkspartners, waarbij vaak indien mogelijk elk der echtgenoten een eigen sociale werkster krijgt.

Gaven we hierboven enige beperking van het werkterrein aan, die de richtlijnen veroorzaken t.o.v. het soort mensen, dat voor hulp zoeken bij deze bureaux zal voelen, ze geven stellig ook het een en ander aan over de soort moeilijkheden, die het bureau behandelen kan. De moeilijkheden moeten nl. liggen op het gebied, dat een psychiatrisch-sociale werkster met een te consulteren psychiater naast zich kan bestrijken. Dat betekent, dat het zal gaan om moeilijkheden in de verhouding met anderen, waarbij de psychische structuur van de cliënt een belangrijke rol speelt. (Het zal duidelijk zijn, dat van psychiatrische zijde grote waarde gehecht wordt aan deelname van de psychiater aan het team om te voorkomen dat niet onderkend zou worden, wanneer cliënten beter naar een psychiater verwezen kunnen worden).

Levensbeschouwelijke grondslag.

Heeft het zin deze bureaux op levensbeschouwelijke grondslag te organiseren? Uit het feit, dat er een humanistische centrale stichting van deze bureaux bestaat, mag men allicht afleiden, dat we menen dat het zin heeft. Maar waar de verzuiling (een kwaad, dat aan het goed van het bestaan van zuilen niets af doet) in Nederland zo voortschrijdt, lijkt het

juist ons voortdurend weer te bezinnen op de vraag of het op een bepaald gebied noodzakelijk is op levensbeschouwelijke basis werk te verrichten.

In de eerste plaats willen we dan noemen, dat het voor de mensen, die zich tot ons wenden, van belang is, dat ze weten, waar wij staan. Wie bij ons komt, kan weten welke grondstellingen gehuldigd worden in de beschouwingen over de mens, en over huwelijk, sexualiteit, opvoeding, om maar een aantal gebieden te noemen. Daarbij is het opvallend (en prikkelt het om er naar te leven), hoezeer men van ons verdraagzaamheid verwacht, hoezeer andersdenkenden, die om een of andere reden ons bureau prefereren, verwachten, dat we in geen geval "zending" zullen bedrijven en hen in hun anders-geloven zullen aanvaarden.

Ten tweede menen we, dat ook al huldigen we het principe, dat het er om gaat de cliënt z'n eigen weg te laten vinden, het normatieve element toch altijd een rol speelt. (Als men denkt over het principiële verschil in opvatting over onanie in de humanistische en in de katholieke levensbeschouwing, dan lijkt het me daaraan duidelijk te demonstrenen, hoe met een zelfde methodiek - nl. de cliënt de eigen weg te laten vinden - verschillende wegen bewandeld worden. Een van de richtlijnen voor de sociale werkster is, dat zij de cliënt de realiteit voor ogen moet houden. De realiteit is, dat voor de katholieke cliënt onanie doodzonde is. Ook de niet-katholiek kan dat stellen, maar het heeft voor de cliënt natuurlijk een andere uitwerking, als hij weet of voelt, dat de sociale werkster het er niet mee eens is. Omgekeerd is de realiteit voor de katholieke s.w. dat onanie doodzonde is, ook als het gedaan wordt door een niet-katholiek. Mij dunkt, dat men aan dit soort problemen ziet, dat er een grens ligt aan de mogelijkheid om op elk gebied iemand van een andere levensbeschouwing te helpen. Dat men veelal die grens te snel trekt, is ook iets om op bedacht te zijn). Hoewel de bemoeiingen van de L.M-bureaux zich vrij sterk afspelen in de psychologische sfeer, komen er toch regelmatig praktische bemoeiingen bij, die beter gerealiseerd kunnen worden, als het bureau is ingebed in de eigen beweging.

Geestelijk raadsman.

Dit is dan ook wel het moment om nog eens nader in te gaan op de functie van de geestelijk raadsman in het bureau. Gezien de opzet van deze bureaux als werk verrichtend op het psychiatrisch-sociale terrein mag men niet verwachten, dat het praktische werk, dat de geestelijk raadsman uit te voeren heeft van zeer grote omvang is, zomin als dat met het directe werk van de psychiater het geval is. Zijn grootste belang heeft hij als team-lid, waar hij naast een algemene nog een specifieke taak te vervullen heeft.

De algemene taak ligt bij het stellen van de psychiatrisch-sociale diagnose. De visie, die de geestelijk raadsman op de cliënten heeft, kan meehelpen het beeld te verduidelijken.

De specifieke taak valt, dunkt me, onder te verdelen in een aantal punten:

1. het geven van de levensbeschouwelijke visie op een probleem, en eventueel het geven van zinrijke formuleringen;
2. de weg te wijzen in de humanistische beweging;
3. (en dit wordt het laatst genoemd, omdat het niet zoveel voorkomt) de levensbeschouwelijke problemen met cliënten bespreken.

Vrijwilligers.

Hebben onze bureaux behoefte aan vrijwilligers? In beperkte omvang zeker; hoever zich dat kan uitbreiden is nog niet duidelijk. Wij zoeken soms gezinnen, waar kinderen voor langere of kortere duur kunnen verblijven tussen de middag; wij zoeken soms vrij patrooms; wij zoeken soms mensen, die in een gezin, waar wij de problematiek bespreken, eens wat gezelligheid willen gaan brengen. De taak voor dergelijke vrijwilligers is een heel noeilijke, omdat men bij gelijktijdig contact van de cliënt met de sociale werkster heel goed moet kunnen aanvoelen, wat men zelf wel en niet kan aansnijden. Een intensieve samenwerking van sociale werksters met vrijwilligers maakt echter veel mogelijk.

Als we aan een uitbreiding denken van de hulp van vrijwilligers, denken we ook aan gevallen voor wie de methodiek van de sociale werkster niet geschikt is, die voor vrijwilligers alleen te moeilijk zijn, maar waarin met wat hulp van het bureau vrijwilligers een stuk menselijke solidariteit kunnen bieden.

Discretie.

Een enkel woord over de discretie. Gelieerd als we zijn aan het medisch beroep, wordt het belang van de discretie geweldig hoog geschat. Vooropgesteld moet natuurlijk worden het belang van de cliënt. Onze ervaring is, dat de cliënten ons standpunt over de discretie erg waarderen. Slechts als men volledig van ons op aan kan, kan men zijn vertrouwen schenken. En daarom nemen we liever het risico door anderen wat overdreven gevonden te worden op dit punt, dan aan het vertrouwen van onze cliënten afbreuk te doen.

Bekendheid.

Deze bureaux zijn nog niet ingeburgerd, hebben nog geen algemene bekendheid. We maken er ook weinig propaganda voor, omdat met het huidige aantal beschikbare krachten (er is een groot tekort aan psych.-sociale werksters en ook aan psychiaters) maar een beperkt aantal gevallen te behandelen is. Bovendien zijn deze bureaux nog in ontwikkeling, ook wat methodiek betreft, zodat een rustige uitbreiding de voorkeur verdient. Toch zouden we wel willen, dat meer mensen bekend waren met de mogelijkheden om op dit soort bureaux over moeilijkheden te spreken. En dan hopen we vooral, dat de mensen zullen komen, als de eerste symptomen van moeilijkheden zich voordoen en niet pas, als het helemaal mis gelopen is.

E. Vrind-van Praag.

BUREAUX VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN.

Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden te Amsterdam:

Hemonystraat 18-I,
telefoon 71.24.46,

spreekuren : maandagmiddag 1.30 uur - 2.30 uur
 donderdagavond 7.30 uur - 8.30 uur

Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden te Haarlem:

Duvenvoordestraat 62,
telefoon K 2500-19.034,

spreekuur : woensdagavond 8 - 9 uur

Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden te Utrecht:

Oude Gracht 152,
telefoon K 3400-29.563,

spreekuur : dinsdagavond van 7 - 8 uur

Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden te Eindhoven:

Anna Paulownastraat 1,
telefoon K 4900-61.102,

Spreekuren : 1e en 3e dinsdag van de maand van 7.30 - 8.30 uur
 2e en 4e woensdag van de maand van 2.00.- 3.00 uur

DE PLAATSELLIJKE GEESTELIJKE RAADSMAN (PGR)

onder de loupe (IV).

In het septembernummer van De Puntjes op de I werd een opsomming gegeven van de vele "werkgebieden" van de P.G.R. Deze werkgebieden werden in een aantal punten aangeduid.

Het is duidelijk dat het arbeidsterrein van de P.G.R. geen scherp afgescheiden grenzen kent; in punt 3 (zie Puntjes op de I september 1956) werd geattendeerd op het :

verlenen van steun in geestelijke moeilijkheden; over moeilijke gevallen - zo nodig - overleg plegen met de gewestelijke raadsman of met de C.G.R. Het gaat daarbij niet uitsluitend om geestelijke nood, ook "gewone" zorgen vragen de aandacht.

Punt 4 ging over de:

behartiging van nazorg en gezinszorg voor de daarvoor in aanmerking komende gevallen uit de arbeiderskampen, gedetineerden, Thuisfront, sanatoria, enz. in overleg met de betrokken topraadsman,

terwijl punt 6 wees op:

bemoeienis met gevallen die de raadsman bereiken van buiten de Verbondskring; het gemeenschapsbestuur dient te zorgen voor gepaste publiciteit.

Punt 3 handelt dus over de aard van het steun verlenen, vanaf "gewone" zorgen tot grote noden, terwijl de punten 4 en 6 enige gebieden noemen vanwaar een beroep op de raadsman(vrouw)kan worden gedaan.

Het werk van de P.G.R. verkeert nog in een "experimenteel" stadium, is nog te jong om thans te kunnen vaststellen, wie zich - in hoofdzaak tot de raadsman wenden; ook is nog geen peil te trekken met wat voor soort moeilijkheden zich men bij voorkeur tot hem wendt.

Overzien we "wie" komen en "waarmee" men komt, dan valt allereerst op, dat het merendeel der cliënten niet-leden zijn. Men is op het Verbond opmerkzaam gemaakt door het luisteren naar de radio, door familie of kennissen (leden), een enkele maal door een bestuurslid van een gemeenschap. (op het "verwijzen" komen we nog terug).

Het overgrote deel der cliënten is buitenkerkelijk, in een enkel geval nog behorend tot een kerkgenootschap.

De moeilijkheden waarvoor men om raad komt zijn: huwelijksstrubbelingen, opvoedingsperikelen en aanpassingsproblemen.

Geen enkel geval ligt analoog, ieder is anders gekleurd, heeft andere aspecten, vraagt andere aanpak; hiervoor "richtlijnen" uit te stippelen lijkt haast ondenkbaar. Dat wil niet zeggen dat de P.G.R. voortdurend moet nagaan, wat in de literatuur over ons werk valt te leren; veel te weinig wordt gebruik gemaakt van de bibliotheek, welke voor alle medewerkers van praktisch humanisme beschikbaar is.

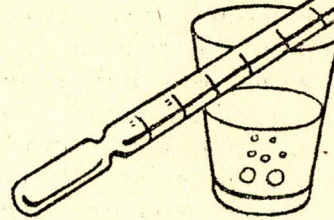
Enkele voorzichtige adviezen hopen we in een volgend artikel te bespreken, waarbij wij er van uitgaan, dat van alles-beheersend belang is, dat de P.G.R. zich "gedragen weet door echte, belangeloze toewijding aan de medemens, die in de raadsman - ondanks al zijn tekortschieten en gebrekkigheid - de oprechte helper weet te herkennen".

Ds. P. Smits schrijft in een Wending-artikel (nr.10-11) het volgende over deze belangeloze toewijding:

"een heel andere opvatting van dienen heeft het moderne humanisme waar dit zich tenvolle ontplooid heeft tot een eigen complete levensbeschouwing. Men kan deze opvatting nog het beste typeren als de individueel-ethische visie. Het humanisme wijst de utilistische dienstopvatting af op grond van de eerbied voor de mens als redelijk-zedelijk wezen, als schepper van en deelhebber aan geestelijke waarden. Naar humanistisch besef is alleen dat zedelijk handelen dienend handelen, dat geleid wordt door deze eerbied voor de persoonswaarde van de enkeling en dat gericht is op de concrete maatschappelijke verwetkelijking van deze persoonswaarde In elk geval: uitgangspunt en eindpunt van deze humanistische dienstopvatting is de mens en de "mensheid" in de mens. Vandaar dat we (aldus Ds.Smits) deze personalistische opvatting hebben getypeerd als individueel-ethische visie. "

(wordt vervolgd).

"De Thermometer"

Per abuis stond in het vorige no. van de "Puntjes" niet vermeld dat het Mevr. Vos-Vermeulen uit Zutphen was die reageerde op het artikel van Mevrouw Treurniet. Thans is weer Mevr. Treurniet aan het woord.

OP ZIEKENBEZOEK.

We hebben dus gemerkt dat we bij ons werk voortdurend te kampen hebben met de moeilijkheid dat "men" - dit zijn patiënten, doktoren, verpleegsters, ziekenhuisdirecties enz. - ons niet kent. Dikwijls weet men nauwelijks dat er zo iets bestaat als het Humanistisch Verbond, maar wat we zijn en wat we doen is volkomen onbekend. Wanneer we langzamerhand de gelegenheid krijgen hier en daar in het land iets te presteren en iets te mogen doen voor buitenkerkelijke patiënten die behoefte hebben aan onze bezoeken, wanneer men in de praktijk ziet hoe wij onze taak opvatten, dan zal op den duur waarschijnlijk veel onverschilligheid of onbegrip plaatsmaken voor belangstelling en begrip. Daarom moeten wij in de eerste plaats onze leden en geestverwanten steeds opnieuw vertellen dat iedere zieke, die verpleegd wordt in een ziekenhuis, sanatorium of rusthuis door één van onze ziekenbezoeksters buiten de bezoeken om bezocht mag worden. Dit is vooral van groot belang wanneer de zieke in een inrichting verpleegd wordt buiten de eigen woonplaats. Mij is slechts één geval bekend waar de directie een dergelijk verzoek van een patiënte genegeerd heeft. Wel is het dus zo dat de patiënten of hun familieleden dit bezoek zelf aan moeten vragen. Uit ervaring weten we dat veel mensen die werkelijk snakken naar enig contact dit beslist niet zelf zullen vragen en daarom draaien we voorlopig nog vaak in een kringetje rond. Maar gelukkig hebben onze medewerkers in Hengelo, Utrecht en Zutphen wel mogelijkheden om meer buitenkerkelijke zieken te benaderen en wij hopen dat juist zij in deze rubriek vaak aan het woord zullen komen om ons te vertellen van hun praktische ervaringen. Is er weinig of geen ziekenbezoek in ziekenhuizen mogelijk in Uw omgeving, dan zijn er toch nog wel andere werkerterreinen. In de eerste plaats moeten wij voldoende aandacht besteden aan onze eigen leden, waar dikwijls nog alles aan mankeert. Vooral in de grotere gemeenschappen weet men dikwijls heel weinig of niets af van onze leden. Het is werkelijk noodzakelijk om in het bestuur iemand te

benoemen die speciaal optreedt als contactpersoon voor de leden. Is de gemeenschap klein, dan zullen dit één of meer bestuurders zijn, maar is de gemeenschap wat groter, dan zullen b.v. wijkhoofden deze taak over moeten nemen. Zij moeten enige keren per jaar hun leden bezoeken. Soms gaat dit samen met het innen van de contributie of persoonlijk hun wijkleden uit te nodigen voor een belangrijke bijeenkomst. Bij sommige leden is men gauw klaar omdat verschillende mensen nu eenmaal niet gediend zijn van dergelijke bezoeken - behalve wanneer ze toevallig misschien ziek zijn. Maar de meeste leden zijn erg dankbaar voor zo'n contact, vooral wanneer ze heel weinig in staat zijn bijeenkomsten te bezoeken. Bij deze bezoeken ontdekt men dus een aantal bejaarde, invalide, zieke of eenzame leden en men komt al gauw te weten of genoemd lid het prettig zou vinden, wanneer het wijkhoofd of een ziekenbezoekster(er) eens vaker zou komen. We moeten dit wel pertinent weten, want vanzelfsprekend is het niet. Op deze manier is het dan mogelijk om b.v. vóór de feestdagen in december deze geestverwanten een gezellig pakje te sturen verzorgd door een groepje leden. Zo'n blijk van medeleven wordt op hoge prijs gesteld want deze mensen voelen dan dat ze er toch "bij horen".

Buiten de leden-kring zijn er vele langdurige zieken, die thuis verpleegd worden. Deze mensen kunnen zich op den duur vaak veel eenzamer voelen dan degenen die met lotgenoten in een ziekenhuis of sanatorium liggen. Het hangt van de plaatselijke omstandigheden af of men b.v. via het bestuur van het Groene Kruis of van het Rode Kruis (afdeling Welfare of leetuurvoorziening) bepaalde buitenkerkelijke zieken zou kunnen benaderen. Misschien is het mogelijk bij een prettige samenwerking met genoemde organen om door middel van een keurig, eenvoudig foldertje deze zieken eerst schriftelijk te benaderen en hen daarin de weg te wijzen voor eventueel verder persoonlijk contact.

Misschien lukt het verder om begrip te krijgen voor ons werk bij de directeur van een verzorgingstehuis, een bejaardentehuis of rusthuis. Ook in deze tehuizen vindt men vele eenzame bejaarden, die dolblij zijn met een extra bezoekje van onze kant. Wij kennen een verzorgingstehuis waar verschillende bejaarden van onze medewerkers met hun verjaardag post krijgen - de enige keer in het gehele jaar, want hun familie is hen langzamerhand vergeten. Ze zijn ook al zo lang in het verzorgingstehuis.

A.T.W.

ZIEKENBEZOEK IN HET HUMANISTISCH VERBOND IN 1956.

Onderstaande korte opsomming geeft een beeld van de groei van dit werk in 1956. In het volgende nummer het vervolg.

In bijna alle gemeenschappen wordt incidenteel ziekenbezoek gebracht aan leden en geestverwanten.

Voor zover bekend wordt in 20 gemeenschappen het ziekenbezoek echter min of meer georganiseerd door daarvoor speciaal aangewezen leden, meestal vrouwen.

In het laatste kwartaal van 1956 hadden drie conferenties plaats met de ziekenbezoekers(sters) nl. in Groningen, in Zutphen en in Haarlem. Zij werden bezocht door resp. 7, 15 en 9 personen uit resp. 4, 5 en 8 gemeenschappen.

In Zutphen en Hengelo beschikken onze bezoeksters over de namen van alle buitenkerkelijke patiënten - in Z. werd het bezoek eerst alleen door Mevr. Vos gedaan, thans heeft ze hulp van Mevr. Jansen. In Hengelo werd het tot begin december door de dames Engers en Ovezall gedaan, maar Mevr. O. is vertrokken naar Delfzijl. In Z. heeft men drie dagen per week van 2 - 3 uur toegang, in Hengelo elke bezoeker een morgen of middag. In Z. brengt men samen 8 à 10 bezoeken per week, dus ongeveer 400 bezoeken per jaar.

In Hengelo bezocht iedere bezoeker ongeveer 75 mensen in 20 bezoeken sedert maart 1956. Verder wordt één x per 3 maanden een bezinningsbijeenkomst in het ziekenhuis gehouden, verzorgd door ons lid Doets. Behalve in Utrecht en Arnhem (daarover later) moeten de ziekenbezoeksters in de andere gemeenschappen afwachten tot zieken of hun familieleden het H.V. vragen om de patiënt te bezoeken. Behalve een enkele uitzondering wordt ziekenbezoek in dat geval buiten de officiële bezoeken om toegestaan.

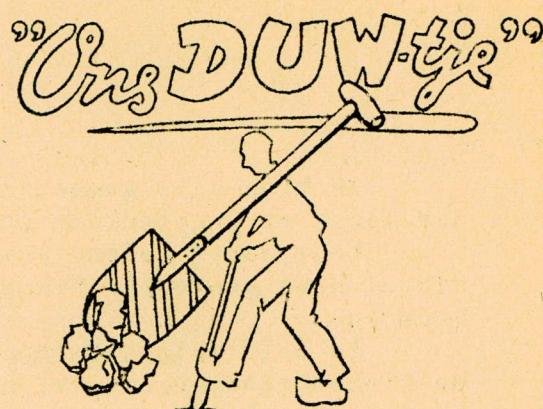
In Groningen kwamen 8 aanvragen voor het Academisch Ziekenhuis binnen die werden verzorgd door 4 ziekenbezoekers(sters).

In Voorburg-Rijswijk zijn 5 ziekenbezoeksters die 10 bezoeken brachten in een ziekenhuis in Voorburg of Den Haag.

In Leeuwarden werden in het eerste halfjaar 1956 door 5 ziekenbezoekers (sters) 6 zieken in 3 ziekenhuizen bezocht; in het tweede halfjaar door 9 ziekenbezoekers(sters) 12 zieken in 2 ziekenhuizen. In het Parkherstellingsoord mag het H.V. 1 x per week een uur komen. In het Stadsziekenhuis 3 x per week een uur en in het Diaconessenhuis 3 x per week. In dit laatste ziekenhuis is na bespreking goedgevonden dat men bij de administratie een cahier heeft, waar men in aantekent of een zieke bezoek wil hebben van het H.V. Bekeken wordt om patiënten die buitenkerkelijk zijn en niet direkt bezoek wensen, een eenvoudig visite-kaartje te geven van het H.V., zodat ze dit later nog eens kunnen overdenken.

In Den Haag werden in ziekenhuizen door 5 ziekenbezoeksters ongeveer 12 leden of geestverwanten bezocht.

Bij alle bovengenoemde gemeenschappen werden de thuisliggende zieken voor zover bekend niet vergeten, evenmin als de bejaarden. In Apeldoorn, Den Haag, Groningen en Amsterdam werden met verjaardagen en/of feestdagen bloemen, fruit of een gezellig pakje namens het Verbond bezorgd. In Groningen werd dit jaar voor de vijfde keer samen met Humanitas en de Hum.Werkgemeenschap in de P.v.d.A. aan ruim 200 bejaarden een feestpakket bezorgd vóór de kerstdagen.

GREPEN UIT DE RAPPORTJES VAN EEN
GEESTELIJK RAADSMAN IN DE ARBEIDERSKAMPEN - II.

In het vorige artikelje schreef ik, dat één van de middelen die de geestelijk raadsman ten dienste staan bij zijn werk in de arbeiderskampen is: de georganiseerde praataavond.

Zo op het oog lijkt het dat deze manier van werken eenvoudiger is dan stomweg een onvoorbereide kamer binnen te stappen. Men heeft nu immers een tevoren bekend onderwerp waarover gesproken kan worden en waarop men zich kan prepareren. Op de praataavond kan men een zekere lijn volgen met aan het eind een concrete uitspraak over het onderwerp dat men aangepakt heeft. Toch heb ik in mijn kamp maar drie praataavonden meegemaakt. De moeilijkheid zit dan ook in het organiseren. Het bleek niet zo makkelijk een groepje mensen op een vooraf vastgesteld tijdstip bij elkaar te krijgen. Wie bij het maken van de afspraak enthousiast was, bleek op de avond zelf geen interesse te hebben of te druk met andere dingen bezig te zijn (wat het zelfde is), of inmiddels uit het kamp verdwenen te zijn. Vele pogingen zijn hierop gestrand en lukte het eens, dan was je tevoren altijd benieuwd hoeveel mensen aanwezig zouden zijn.

Op twee van de praataavonden was het onderwerp vrijwel gelijkluidend. De data lagen ver uit elkaar en de kampbevolking was inmiddels geheel vernieuwd. We begonnen toen met te praten over de toenemende onkerkelijkheid, die volgens de volkstellingen zou zijn toegenomen van 5% in 1910 tot 17% in 1947. Spoedig zaten de arbeiders in een gesprek over de oorzaken daarvan, waarbij naast het noemen van een ontgroeien aan kerkelijke dogma's en het ontwikkelen van een ander wereldbeeld ook vaak veel kritiek werd geuit op kerk en geestelijkheid, bv. waar het sociale wantoestanden in het verleden betrof.

Hierbij waren we al op een zijweg aangeland, en moest de raadsman ingrijpen om deze onvruchtbare en negatieve kritiek tot een gesprek met meer positieve waarde om te buigen. Dat gebeurde dan met de opmerking dat het in ons gesprek minder belangrijk was om te constateren wat er aan de kerken mankeerde, dan wel hoe wijzelf nu over deze onkerkelijken dachten. Stelde ik daartoe de vraag of die onkerkelijken nu werkelijk "niets" zijn, of ze geen moraal kennen, of ze slechter zijn dan gelovigen, dan kreeg ik enigszins aarzelend "nee" ten antwoord. Als bewijsmateriaal

komen ze dan nog even gauw met het verhaal van "die fijne kerkse boeren" op wier land ze werken, maar waar ze op hete zomerdagen (die, gelukkig dan maar, niet vaak voorkomen) voor een fles water een kwartje moeten betalen. Iedere zondag tweemaal naar de kerk blijkt dus geen waarborg voor vriendelijke behulpzaamheid, zo luidt hun oordeel. Vaag voelt men daarnaast dat er toch nog iets anders is, dat het mogelijk is ook vanuit een ander gezichtspunt een verantwoord leven te leiden.

Ik bracht dan als een humanistisch standpunt naar voren de opdracht van iedereen om werkelijk volledig mens te zijn, met acceptatie van veel ongeweten en onverklaarde dingen. Aan de hand van vragen, antwoorden en discussies bekeken we dan wat de mens eigenlijk is, wat hem onderscheidt van andere levende wezens, vooral ook wat hem tot geestelijk, zedelijk wezen maakt. Hierbij bleek het wel nodig te helpen bij het onder woorden brengen van de gedachten die bij het bespreken van deze vrij abstracte begrippen op kwamen. Ook om hierbij niet op zijpaden terecht te komen. Evenwel over de conclusies die tenslotte werden getrokken uit wat samen werd besproken, was men het meestal wel eens. Men zag de mens ook als geestelijk en zedelijk wezen, die voor zichzelf en voor anderen verantwoording heeft af te leggen van zijn daden en gedachten en tot moeilijke taak heeft zijn "mens-zijn" zo volledig mogelijk tot ontplooiing te brengen, de opdracht die daarin ligt aanvaardend.

De derde praataavond, die enkele weken na de eerste plaatsvond, was een gewaagde poging die met goed succes werd beloond. Op weg naar het kamp overwogen Schonk en ik of het mogelijk zou zijn een geïmproviseerde praataavond te houden, dus zonder enige voorbereiding. De animo onder de kampbevolking bleek groot. Een rondgang over alle kamers en de cantine leverde een twaalfstal belangstellenden op, een derde deel van de gehele kampbevolking. Men liet zelfs het kaartspel liggen!

Begonnen werd zonder enige notie van een onderwerp. Maar uit de deelnemers kwamen al gauw vragen over het (toen pas verschenen) mandement der bisschoppen en over de verhouding tussen mensen van verschillende overtuiging. Het thema "verdraagzaamheid" werd toen als dankbaar object aangenomen. In hoever moet je verdraagzaam zijn? Hoe moeilijk is het niet de andere mens niet alleen in zijn overtuiging te verdragen, maar ook te respecteren. Maar tenslotte, is het niet een menselijke plicht méér nog dan een praktische overweging dit toch te trachten en op zijn minst de ander het recht op zijn overtuiging te laten? Bij deze over het algemeen eenvoudige mensen sloeg dit onderwerp goed aan, vooral ook omdat zij dagelijks geconfronteerd worden met deze moeilijkheid, met andersdenkenden samen te leven in één kamp, op één kamer.

Vraagt men zich af wat het direct resultaat van dergelijke praataavonden is geweest, dan is het moeilijk (als altijd trouwens bij geestelijk werk), hierop een concreet antwoord te geven. Het is me gebleken dat er wel over werd nageboemd de volgende dag onder het werk of op de kamer, maar het meeste moet toch geschieden bij ieder mens persoonlijk; een gedachtengang moet gestimuleerd worden, vage denkbeelden moeten vastere vormen aannemen. Of een praataavond op deze manier vruchten heeft afgeworpen verneemt men niet zo makkelijk. Dit maakt het werk van de geestelijke raadsman wel moeilijker en onbevredigender, maar daarom nog niet minder nodig en zinvol. Trouwens, de praataavonden hebben wel contacten opgeleverd met enkele mensen die bij een volgend bezoek aan het kamp onze aandacht vroegen voor hun persoonlijke moeilijkheden. Dit alleen al maakt een praataavond waardevol.

Ook bij een persoonlijk gesprek vraagt men zich wel eens af wat de resultaten zijn. Zoals na het gesprekje in de al duisterende zomeravond buiten, toen een jongeman me vertelde hoe hij door een reeks van teleurstellingen achter elkaar, ontmoedigd was geraakt en zijn zelfvertrouwen had verloren. Welke mens kent niet zulke momenten, en heeft zich niet daar bovenuit moeten werken? Bovendien bezat de jongeman de lichamelijke en geestelijke kwaliteiten nodig om zich beter levensomstandigheden te scheppen, wèl. Dit werd hem dan duidelijk in het vertrouwelijke gesprek dat we hadden. Enige tijd later was hij uit het kamp verdwenen, hij had elders een betere betrekking met goede vooruitzichten gevonden.

Had ons gesprekje hem de laatste duw gegeven om weer eigen lot in eigen hand te nemen?

Raadsman A. Dekker.

-0-

Rectificatie:

In het vorige nummer van "De Puntjes op de I" publiceerden we de namen van de geestelijke raadslieden die door het Hoofdbestuur werden herbenoemd. In deze lijst zijn enige onjuistheden blijven staan. We geven daarom in dit nummer nog eens de volledige lijst van Geestelijke Raadslieden voor de Arbeiderskampen per 1 januari 1957.

-0-

UIT DE BELEVENISSEN VAN EEN RAADSMAN.

Vlootschouw.-

- Hallo Brasil, hello Brasil, hier Zonnemaire. Over! -

Buitengaats dansen de schepen op de golven en rukken aan de zware ankerkettingen. Zijwaarts van het landhoofd ligt de grootste zandzuiger die ooit werd gebouwd. Een capaciteit van meer dan 7200 pk. Een machinekamer om voor een mensenleven in zoek te raken; hutten, eetzaal, commandokamer, die slechts met gereinigd schoeisel mogen worden betreden. Een cacofonie van motoren, gierend, zuchtend en stotend in allerlei toonhoogten. Logge zandbakken langs zij die door het monster in 15 minuten worden leeggezogen. Een persleiding die over de pontons op het water de weke zandmassa meer dan 9 km ver het land kan instoten.

Nederlanders maken dijken.

Onze redenering was vrij simpel. Om dat watervolk beter te leren kennen, moet je ze zien in hun werk, dus morgenochtend aan boord om dit waar te maken. Weet een raadsman veel van getij en windkracht!

- Hallo Zonnemaire, hello Zonnemaire, hier de Brasil. De motorvliet haalt Uw passagiers op. Over! -

- Begrepen Brasil, over en sluiten. -

De dikke drek van glimmende zeeklei waarover we wankelen is een aanfluiting voor onze persoonlijkheid, en bespottelijk voor onze kleding. Broekspijpen omhoog gekruld langs witte benen onder te nette jassen, en zo vol broze waardigheid spitsroeden lopen langs 't potig dijkvolk, als voorspel voor 't ergste.

Dat ergste wordt de vlet waar 't schuim overheen spat. En de logge zandbak waarop we dansende worden "gelost". En de Brasil, waar bovendecks tussen de stalen spanten wind en water vrij spel hebben met onontgroende mannetjes die met slagzij de machinekamer binnenvallen op zoek naar scheepsvolk, met vóór alles: warmte en een droog bestaan.

Die machinist heeft niets van een geleerde in een maanraket. Maar elk gezoem in het hart van de Brasil dat wegvalt, hoort hij onmiddellijk. Opleiding: 5-jarige H.B.S., machinistenschool. Uitrusting: een khaki-overall met olievlekken. Hobby: techniek.

De kok menen we te kennen. Jan de Hartog beschrijft zo'n type. Een die tergend langzaam opgespaarde eierdoppen over de railing wipt om het volk van een andere schuit te jennen. Als de knappe kokkin van Zonnemaire per mobilfoon de schepen afroept om haar baas aan tafel te noden, ontstaat er een soort beurtzang buiten dienstverband:

- Hallo Amazone, hello Amazone, hier .

- Dag schatje. Over! -

- Blijf in je kombuis, ik kom niet over. Hallo Amazone. -

- Niet over, ook goed. Dag zwartje! -

Terug met de vlet die ons letterlijk entert. Twee sprongen op de cadans van de golven, één raadsman die een douche neemt langs zij tot de stuurhut hem opneemt, een ander die bovenop houdt wat hij heeft, zo wordt de wal bereikt. Een gevoel van een stel honden die het water nog hebben af te schud-den vergezelt ons tot in de warme directiekeet.

Begin er eens aan dit volk te waarderen vanuit Uw geciviliseerdheid!

- Hallo Nederland, hello Nederland, vóór opkomend tij schuiten verhalen voor 't te laat is. Eten komt later wel. Over! -

- Hallo Zonnemaire, hello Zonnemaire, komt in orde. Over. -

- Oké Nederland, over en sluiten maar. -

d'Sec-Uyl.

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

Zoals gewoonlijk in de winterperiode, is kamp De Slikken aan de Waddenzee gesloten. Er is daar op het wad in de winter moeilijk te werken. Het vorige jaar voor het eerst heeft men geprobeerd het werk gaande te houden en draaide een kamp het gehele winterseizoen door. Het experiment is echter blijkbaar niet geslaagd. Raadsman Alblas is nu tijdelijk op non-actief.

Ook de kampen Slootdorp en De Terp in de Wieringermeer, waarin oogst-arbeiders waren gehuisvest, zijn weer gesloten. Raadsman Peetoom, die gedurende enige tijd deze beide kampen verzorgde, heeft dus eveneens zijn werk moeten onderbreken. Het kamp De Terp is intussen met Hongaarse vluchtelingen bezet.

Op Schouwen-Duiveland zijn drie kampen ontruimd. De kampen Den Osse en Noordgouwe zullen worden overgeplaatst naar Hellevoetsluis, waar zij de eerste kampen ten behoeve van het Delta-plan zullen zijn. Het kamp Stoofpolder is voor Hongaarse vluchtelingen beschikbaar gesteld. De kamers van dit kamp zijn door de inwoners en het gemeentebestuur van Bruinisse omgetoverd in bijzonder geriefelijke huiskamers, waarin de Hongaarse gezinnen zich zeker zullen thuis voelen. Raadsman v.d. Hulle, die aanvankelijk kamp Noordgouwe en daarna Stoofpolder verzorgde, heeft zijn werk nu naar kamp Oosterland verlegd. Raadsman v.d. Vliet, die altijd nog aanzienlijk meer kampen had dan er avonden zijn in een week, is door deze wijzigingen in staat zijn werk in de andere kampen met grotere regelmaat te doen.

Op Walcheren zijn de arbeiders van het zwak bezette kamp Biggekerke aan de bezetting van kamp Aagtekerke toegevoegd. In kamp Biggekerke zijn Hongaarse vrijgezellen ondergebracht. De raadslieden Schermer en De Priester zullen afwisselend, in perioden van drie maanden of een half jaar, het enige nu op Walcheren overgebleven arbeiderskamp Aagtekerke verzorgen.

Naast de genoemde kampen De Terp, Stoofpolder en Biggekerke zijn nog verscheidene andere ter beschikking staande kampen met Hongaarse vluchtelingen bezet, o.a. 't Zinkske en Sluis 12 in De Peel.

In het land van Vollenhove werd kamp Lakeweg opnieuw bezet. Het wordt door Raadsman Sieders verzorgd. Raadsman Verhoeven neemt in De Kikkerij waar voor Raadsman De Vries, die door ziekte verhinderd is.

Van twee raadslieden moeten we hier afscheid nemen. Raadsman De Vroome uit Alkmaar moest om een complex van redenen van verdere medewerking afzien. Zijn kamp werd al enige tijd door Raadsman Peetoom verzorgd. Raadsman Wasse naar uit Steenwijk moest het werk door verhuizing naar Bemekom verlaten. Kort voor zijn vertrek was juist kamp De Pikbroek gesloten, zodat geen directe vervanging nodig was.

Wij danken de beide scheidende raadslieden ook hier nog eens hartelijk voor het vele werk dat zij enige jaren achtereen in hun kampen hebben gedaan.

LIJST VAN GEESTELIJKE RAADSLIEDEN VOOR ARBEIDERSKAMPEN.

(per 1 januari 1957)

				<u>Telefoon</u>
Alblas F.A.	Cronjéstraat 2	Warffum		276
Berman Dr. A. J.	Roostenlaan 46	Eindhoven		04900- 4031
Bos Drs. J.	Patrijsstraat 58	Nijmegen		08800-31026 kant.-21244 uren
Doets J.	Mauvestraat 64	Arnhem		08300-27604
Dijkstra D.	"Sinnewente"	Beetsterzwaag		05126- 206
Hack D.	Zeeweg 6	Renesse		124
Hulle C.J.v.d.	P.D. de Vosstraat 1	Zierikzee		
Loon D. van	Wilhelminastraat 88	Goes		01100- 2218
Olink H.A.	Malvastraat 11	Arnhem		08300-25041 kant.-30584 uren
Peetoom N.	Westfriesedijk 50	Winkel-N.H.		02244- 245
Priester E. De	Calandstraat 16	Vlissingen		kant.-uren 01180- 2015
Schermer A.J.	Singel 37	Vlissingen		kant.-uren 01184- 2752
Schonk C.H.	Bouwerstraat 14	Deventer		06700- 5331
Sieders J.	P.J. Troelstralaan 23	Assen		kant.-uren 05920- 2610
Smid J.J.	Scheldekade 12	Terneuzen		01150- 2329
Verhoeven Dr.Ir.B.	Waterkant 83	Ens - N.O.P.		05275- 520 kant.-uren 05292- 2441
Vliet P.W.v.d.	Nwe Boogerdstraat 41	Zierikzee		te A'dam 020-122596
Vries J. de	Gentsestraat 3	Hulst		62 kant.-uren 01150- 2621
Vries Tj. de	Nachtegaalstraat 37	Heerenveen		
Wulp A.v.d.	Arnaudinaplein 45	Geldrop(post Eindhoven)		04900-62062 kant.-uren

=====